

NEKI ASPEKTI DOKUMENTACIJSKO-INFORMACIONE SLUŽBE U FRANCUSKOJ ARMIJI

Francuska spada u red zemalja u kojima je dokumentacijsko-informaciona služba dostigla visok nivo, pa je razumljivo da je ona jako razvijena i u njenim oružanim snagama.

U okviru reorganizacije koja je 1962. izvršena u Ministarstvu odbrane, reorganizovana je i modernizovana i dokumentacijsko-informaciona služba. Ona je neposredno potčinjena kabinetu ministra odbrane, a sastoji se iz: odeljenja za vojne studije i informacije, odeljenja za dokumentaciju, biblioteke i odeljenja za izradu i distribuciju publikacija.

Iz nekih materijala se vidi da pri Generalštabu vazduhoplovstva postoji vrlo razvijena dokumentacijsko-informaciona služba za oblast vazduhoplovno-tehničke dokumentacije i informacija. Ona se sastoji iz pet odeljenja, uključujući biblioteku i prevodilački odsek. Njeni su osnovni zadaci:

- a) centralizovan smeštaj svih dokumenata o pronalascima interesantnim za ratno vazduhoplovstvo;
- b) pronalaženje informacija svih vrsta iz oblasti vazduhoplovne tehnike;
- c) razvijanje i održavanje centralne biblioteke, koja se sastoji iz dva dela: odeljka za publikovana dokumenta i specijalne arhive za nepublikovana;
- d) periodično izdavanje biltena namenjenih studijskim biroima i drugim organima koji se bave problemima vazduhoplovne tehnike;
- e) koordiniranje prevođenja u oblasti vazduhoplovne ratne tehnike;
- f) priprema i diseminacija sintezovanih studija, uz učešće stručnjaka zaposlenih u državnim, univerzitetskim i drugim ustanovama;
- g) reprodukovanje, foto-kopiranje, mikrofilmovanje dokumenata;
- h) čuvanje i distribuiranje propisa i drugih zvaničnih tehničkih publikacija iz oblasti vazduhoplovne tehnike.

Iz ovoga se može zaključiti da, pored centralnog dokumentacijsko-informativnog organa pri ministarstvu odbrane, postoje i centri za dokumentaciju i informacije pri vidovima oružanih snaga, koji imaju veoma značajnu ulogu u naučnoistraživačkom i razvojnom radu oružanih snaga Francuske.

Pored ovih, pri ministarskoj delegaciji za naoružanje Francuske formirana je i služba za naučnu i tehničku dokumentaciju naoružanja (SEDOCAR).¹ Ona ima zadatak da omogući bolje korišćenje najnovijih informacija radi jačanja naučnog i tehničkog potencijala proizvodnje naoružanja.

Sva sredstva namenjena istraživanju, sređivanju i širenju naučnih i stručnih informacija (iz oblasti naoružanja), koncentrisana su u SEDOCAR. On se u mnogo čemu oslanja na već postojeću, dobro organizovanu dokumentacijsko-informacionu službu u Francuskoj, koja u ovoj oblasti ima bogatu tradiciju, solidnu organizaciju i stručno školovan kadar.

Prema sopstvenim mogućnostima, SEDOCAR prima i zahteve od vladinih i privrednih institucija koje rade na problemima nacionalne odbrane.

Da bi obezbedio izvršenje ovih zadataka, SEDOCAR nabavlja velik broj dokumentacijskog materijala u zemlji i inostranstvu. Pored drugih načina, veoma je razvijena nabavka putem međunarodne razmene. Nabavna služba, koja je veoma stručna i efikasna, uspeva da kupovinom, razmenom i drugim načinima i sredstvima obezbedi najnovije izvore informacija (štampane i nepublikovane) koji su od interesa za SEDOCAR.

U okviru ove dokumentacije radi prevodilačka služba, koja raspolaže stručnim prevodiocima za engleski, ruski, nemački, italijanski, španski i neke druge jezike. Pored toga, ova služba vodi evidenciju svih prevoda iz ove oblasti, što ima dvostruki značaj. Prvo, onemogućava dupliranje i neracionalno trošenje sredstava u oblasti prevođenja i, drugo, obezbeđuje svojim mnogobrojnim korisnicima uvid u korišćenje svih prevoda.

SEDOCAR je moderno opremljen mehanografskim i drugim uređajima, što mu omogućava brza bibliografska istraživanja po određenim temama i problemima, masovno opsluživanje korisnika, itd. Već više godina se vrši mikrofilmovanje dokumenata na traci 16 mm, a uspešno se koristi i mikrofiš-tehnika. SEDOCAR izdaje: referativni bilten naoružanja (dvomesečno), zbirke »Naučne i tehničke publikacije Generalštaba vazduhoplovstva«, časopis za dokumentaciju (dvomesečno), dokumentacijske studije — informativne notice, pravila i norme naoružanja, bibliografije po zahtevu, prevode inostranih tehničkih dokumenata (koje priprema SEDOCAR ili organi koji učestvuju u saradnji).

Biblioteke SEDOCAR-a imaju preko milion dokumenata. Mesečni priliv je veoma veliki — oko 10.000 dokumenata.

Centralni mehanografski katalog sadrži oko 400.000 perforiranih kartica.

SEDOCAR je sklopio više od 100 ugovora za razmenu sa francuskim i inostranim ustanovama i organizacijama za dokumentaciju. Na ovaj način on obezbeđuje godišnje oko 40.000 raznih naučnih i drugih dokumenata. U 1964. godini SEDOCAR je imao 6.700 godišnjih pretplata na razne stručne i druge časopise.

Ova velika, dobro tehnički i kadrovski opremljena ustanova neposredno je povezana sa odgovarajućim dokumentacijskim ustanovama u Francuskoj, što joj omogućava izbegavanje dupliranja poslova i veoma

¹ *Service de documentation scientifique et technique de l'armement (SEDOCAR)*, 4, Avenue de la Porte d'Issy, Paris-15°.

racionalno poslovanje. Pored toga, SEDOCAR neposredno koristi rezultate rada i bogata iskustva inostranih dokumentacijsko-informacionih ustanova.

I u vojnom sanitetu Francuske se ovoj delatnosti poklanja posebna pažnja. Predsednik francuskog medicinsko-hirurškog društva vojnih bolnica i sanitetskih ustanova je na godišnjoj konferenciji društva 1969. rekao da nailazi era informatike² koja će izmeniti sve grane ljudske delatnosti. Zato je direkcija sanitetske službe francuske armije informatiku, uključujući i elektronsku automatiku, stavila na prvo mesto u svom perspektivnom planu razvoja. Tako je 1963. formiran centar za obradu informacija sanitetske službe (*Centre de traitement de l'information du Service de santé — C.T.S.S.A.*), koji će uskoro biti opremljen elektronskim računarom.

General R. Ronfle, šef biroa za opšta istraživanja u centralnoj direkciji sanitetske službe, izneo je rezultate studije sistema koji treba da obezbedi kompletnu obradu informacija za potrebe sanitetske službe. On je rekao da je u 1968. u svetu bilo 85.000 kompjutera, od toga u SAD 52.000, u Francuskoj 3.100, u V. Britaniji 3.000, itd. Za 1970. on predviđa da će u svetu biti 125.000 kompjutera, a samo u Francuskoj 10.000. Studija je pokazala da je:

a) neophodno da sanitetska služba, za svoje potrebe, samostalno obrađuje stručne informacije vezane za funkcionisanje službe i njeno usavršavanje;

b) potrebno da sanitetska služba samostalno obrađuje sve administrativne informacije, nezavisno od drugih službi u armiji;

c) potrebno uvoditi informatiku u obavljanje medicinskih rutinskih i istraživačkih radova.

Imajući u vidu brzi razvoj medicinskih univerzitetskih centara, sanitetska služba francuske armije se nije ograničila na razvoj informatike u okviru bolnica, već je nastojala da izgradi sistem za informatiku u sanitetskoj službi, koji obuhvata sve vidove funkcionisanja službe, uključujući i trupni sanitet.

Još 1963. se došlo do zaključka da se svi problemi vojnosanitetske službe mogu podeliti u četiri grupe. U prvu grupu bi došla osnovna zdravstvena zaštita vojnika; u drugu višestruka primena kompjutera u bolnici, počev od obrade medicinske dokumentacije pa do korišćenja istorije bolesti radi kliničkih istraživanja; u treću grupu administrativni i materijalno-finansijski poslovi uprave; i u četvrtu raznovrsne naučne i druge primene kompjutera, koje nisu obuhvaćene prethodnim grupama.

Ovakva podela treba da donese brže i kvalitetnije rezultate istraživačkog rada. Na osnovu obrade podataka iz prve i druge grupe moći će da se, brzo i tačno, dobijaju statistički pregledi o zdravstvenom stanju u armiji. Zatim će se srediti naučna dokumentacija i informacije i memorirati u elektronskim računarima, što će omogućiti brže, efikasnije i kompleksnije njeno korišćenje.

Predviđa se još uvođenje programirane nastave, primena mrežnog planiranja pri izradi perspektivnih planova razvoja sanitetske službe, kao

² Godine 1966. Francuska akademija nauka je prihvatila termin »informatika«, koji podrazumeva »sveukupnost disciplina i tehnika koje se bave obradom informacija«.

i operacijska istraživanja radi optimizacije formiranja i opreme ratnih sanitetskih jedinica. itd.

Razumljivo, ovakav obiman program izgradnje sistema za informatiku zahteva duži period i velika materijalna ulaganja. Zato je predviđeno da se on realizuje u četiri etape:

od 1970. do 1974. predviđena je izgradnja elektronskog centra za obradu podataka i njegov eksperimentalni rad;

od 1975. do 1979. se predviđa izgradnja još dva centra, jednog na zapadu, a drugog na istoku zemlje i potpuna obrada podataka koji se odnose na osnovnu zdravstvenu zaštitu vojnika; naučni radnici imaju slobodan pristup svim centrima za obradu informacija;

u trećoj etapi, od 1980. do 1982, nabaviće se manje kompjuterske instalacije, a *u četvrtoj, završnoj etapi, od 1983. pa nadalje,* instaliraće se veliki broj terminala u udaljenim bolnicama i ambulancama i definitivno izvršiti povezivanje sistema.

Iako realizovanje ovog programa izgleda sporo, ono je ipak realno ako se ima u vidu da je za uvođenje računara i optimalno korišćenje njihovih kapaciteta potrebno izvršiti mnogo složenih studija. Naime, prenošenje konvencionalne organizacije na elektronski sistem zahteva do detalja razrađenu analizu postupaka. Međutim, ne isključuje se mogućnost i bržeg realizovanja ovog programa, zahvaljujući novim tehnološkim postupcima i rešenjima.

Na osnovu ovih nepotpunih podataka može se zaključiti da francuska armija ulaže ozbiljne napore da svoju dokumentacijsko-informacionu službu, koja je već i sada na zavidnom nivou, još više podigne u organizacionom i tehničkom pogledu. U ovome ona nije izuzetak. Gotovo sve savremene armije poklanjaju ovoj delatnosti izuzetnu pažnju; ona sve više postaje jedan od neophodnih uslova za izgradnju i usavršavanje oružanih snaga.

Major

mr Aleksandar VASILJEVIĆ